

บทที่ 3

ประเด็นปัญหาความขัดแย้งตั้งแต่ปี 2548 ถึงปัจจุบัน

ประเด็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ หรือความขัดแย้งด้านการเมือง อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้จัดแบ่งประเภทและสาเหตุของความขัดแย้งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ วันชัย วัฒนศัพท์ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2550) ได้จัดแบ่งประเภทของความขัดแย้ง (Types of Conflict) ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ความขัดแย้งด้านข้อมูล คือข้อมูลน้อยไป ข่าวดลือ ข่าวลวง ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งได้
2. ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ เป็นความขัดแย้งที่สำคัญเกือบจะเรียกว่ามากที่สุดก็ได้ ถ้าความสัมพันธ์ดีความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้น หรือถ้าเกิดขึ้นเราก็สามารถจะสมานฉันท์ได้เร็วกว่า แต่ถ้าความสัมพันธ์ไม่ดีจะยาก เพราะฉะนั้นสิ่งแรก ๆ ที่เราควรจะต้องทำไม่ว่าจะเกิดความขัดแย้งที่ไหน ก็คือ ต้องสร้างความสัมพันธ์ให้กลับคืนมาก่อน นั่นคือ สมานฉันท์ แต่ความสัมพันธ์ตรงนี้จะไม่เกิดขึ้นเลย สันติภาพจะไม่เกิดขึ้นเลย ถ้าไม่ เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ที่ยุติธรรม ความไว้วางใจ เพราะฉะนั้นสันติภาพ และไม่มีมียุติธรรม สันติภาพก็จะไม่เกิดขึ้น ความเป็นธรรมในสังคม กฎหมายในประเทศมีความยุติธรรมถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ใหม่ ท่านผู้พิพากษาฯ ได้พลิกดูงานกฎหมายทั้งหลายมีความยุติธรรมเพียง 6% ขณะนี้กระทรวงยุติธรรมจึงนำกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์มาใช้ ความยุติธรรมในชุมชนให้ชุมชนจัดการกับปัญหาของตนเอง เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์จึงมีความสำคัญมาก

3. ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ผลประโยชน์ลงตัวก็ไม่ขัดแย้ง ผลประโยชน์ไม่ลงตัวก็ขัดแย้ง แต่ผลประโยชน์ไม่ได้หมายความว่าผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน แต่หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่เราไปปฏิสัมพันธ์กับเขา ดูแลเอาใจใส่ รวมไปถึง อารมณ์ และจิตใจ ศักดิ์ศรี หน้าตา เช่น กรณีที่อบต. ยิงกันในที่ประชุม ประธาน อบต. ยิงลูกน้องตาย เนื่องมาจากศักดิ์ศรี (ลูกน้องชี้หน้าด่าในที่ประชุมฯ)

4. ความขัดแย้งด้านค่านิยม หรือความเชื่อ ไม่ใช่เราจะไปเปลี่ยนค่านิยมหรือความเชื่อของเขาได้ ความเชื่อไม่ใช่สิ่งที่เราจะไปทำลายความเชื่อของเขา

5. ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง เป็นเรื่องของอำนาจ เรื่องของกฎกติกา โครงสร้างจะต้องไม่ใช่เปลี่ยนจากข้างบนลงมา ต้องเป็นคนที่อยู่ในองค์กรนั้นเปลี่ยน เปลี่ยนจากข้างบนลงมา จึงทำให้เกิดปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูประบบราชการ การแปรรูป กฟผ. การถ่ายโอนอำนาจโรงเรียนให้ อปท. ซึ่งยังค้างคาอยู่ การออกนอกระบบหรือเข้าสู่ระบบของมหาวิทยาลัย ก็คือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รวมถึงรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน ซึ่งเป็น โครงสร้างสำคัญ นายกฯ จะมาจากการเลือกตั้งได้หรือไม่ ตรงนี้ขัดแย้งกัน ตรงนี้ไม่ใช่สั่งมาจากข้างบน หรือไม่ใช่ผู้มีอำนาจจะเป็นคนบอก ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เรากำลังก้าวไปสู่กับดัก อันสำคัญถ้าเราไม่ช่วยกันแก้ปัญหา

ส่วน นิวแมน และบรูล (Pneuman and Bruehl, 1982) แบ่งสาเหตุความขัดแย้งเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ตัวบุคคลหรือกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างกันจะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ประกอบไปด้วย

1.1 ภูมิหลังที่แตกต่างกันซึ่งประกอบไปด้วย วัฒนธรรมที่แตกต่าง การศึกษาที่แตกต่างกัน ค่านิยมความเชื่อที่แตกต่าง ประสบการณ์ที่แตกต่าง

1.2 แบบฉบับ (Style) ที่แตกต่างกันซึ่งสามารถจำแนกได้คือ แบบฉบับทางจิตวิทยา (Psychological Style) เช่น วิถีคิด ความรู้สึก ประสาทสัมผัส แบบฉบับทางอารมณ์ (Emotional Style) แบบฉบับทางการเจรจา (Negotiation Style) แบบฉบับทางภาวะผู้นำ (Leadership Style)

1.3 การรับรู้ที่บิดเบือน และการตีความหมายของการรับรู้ที่แตกต่างกัน

1.4 ความรู้สึกของแต่ละคนที่แตกต่างกันจะนำมาสู่ความขัดแย้งได้

2. การสื่อสารระหว่างกัน (Communication) ที่ไม่ดีซึ่งสามารถพิจารณาจากกระบวนการซึ่งประกอบไปด้วยสามส่วนคือ

2.1 ปัญหาจากผู้ส่งข่าว ได้แก่ผู้ส่งข่าวส่งข่าวไม่สมบูรณ์ หรือส่งข่าวน้อยไป ไม่มี ความชัดเจน ใส่ความหมายไม่ถูกต้อง การแปลงความคิดเป็นข่าวสารไม่ถูกต้อง

2.2 ปัญหาจากสื่อที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม โดยมีการบิดเบือน มากเกินพอดี หรือมีสิ่งรบกวน

2.3 ปัญหาจากผู้รับกล่าวคือ ผู้รับมีความสามารถในการตีความไม่ดีพอ ความเข้าใจไม่ตรงกันกับผู้ส่งข่าว

3. สภาพของตัวองค์กรที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งคือ

3.1 การมีทรัพยากรจำกัดจะทำให้มีการแข่งขันและแก่งแย่งกันก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้

3.2 ความไม่โปร่งใสความคลุมเครือในบทบาทหน้าที่ หรือโครงสร้างก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้

3.3 กฎเกณฑ์ในการทำงานที่เข้มงวดก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้

3.4 การแข่งขันในเรื่องต่างๆก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้

3.5 บุคคลหรือกลุ่มที่ได้รับข้อยกเว้น ไม่ต้องปฏิบัติตามบทบาท หรือมาตรฐานที่กำหนดก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้

ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประเด็นความขัดแย้งใน 3 ประเด็นหลัก ๆ คือ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางการเมือง และความขัดแย้งทางความคิดและความแตกแยกของประชาชน ดังนี้

ความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ผลประโยชน์เป็นสิ่งที่ไม่เข้าใครออกใคร เมื่องานใดหรือสถานการณ์ใดมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องและมีการจัดสรรปันส่วนกันไม่ลงตัวก็จะมีประเด็นเรื่องของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มที่ได้กับกลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์เกิดขึ้น ความขัดแย้งดังกล่าวอาจจะเป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) ซึ่งหมายถึง สถานการณ์ หรือการกระทำที่ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานมีประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของส่วนรวม ปัจจุบันความขัดแย้งทางผลประโยชน์มีให้เห็นในทุกวงการ โดยเฉพาะในวงการการเมืองที่มีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมหาศาล จึงมีคนอยากเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งชิงผลประโยชน์อันมหาศาลนี้ด้วย ความขัดแย้งทางผลประโยชน์จึงอาจเป็นที่มาของความขัดแย้งประเภทอื่น ๆ โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ผู้อำนวยการวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, ออนไลน์) กล่าวว่า “นิยามหรือทฤษฎีความขัดแย้งผมมองที่ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ผลประโยชน์ไม่ตรงกัน แล้วเป็นผลประโยชน์ที่คนหนึ่งได้ คนหนึ่งเสีย อย่างนี้ก็มีโอกาสเกิดความขัดแย้งได้ง่าย และจริงๆ มันเป็นความขัดแย้งที่เป็นรากฐานของความขัดแย้งอย่างอื่นด้วย รากฐานที่สุดผมคิดว่ามากับเรื่องของปากท้อง และเรื่องของอำนาจ อำนาจก็จะเป็นความขัดแย้งทางการเมือง แต่ถ้าไม่ใช่อำนาจจะเป็นเรื่องของปากท้อง เรื่องของผลประโยชน์ก็จะเป็นความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ ”

ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางผลประโยชน์จึงจำเป็นต้องมีหลักในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ โดยแต่ละองค์กรก็จะนำเอาหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

(Good Corporate Governance) โดยมีหลักการสำคัญ 6 ประการ มาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย (ชาติชาย พื้นหัวสระ, ออนไลน์)

1. ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ (Accountability) มุ่งประโยชน์ขององค์กรเป็นหลักมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นกับลูกค้าผู้ใช้บริการ
2. ความสำนึกในหน้าที่ (Responsibility) ต้องรู้ว่าเราเป็นใครมีหน้าที่ต้องทำอะไร ใครเป็นลูกค้าต้องให้บริการอย่างไร ฯลฯ
3. การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Treatment) หมายถึง ไม่เลือกปฏิบัติ
4. ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึงปฏิบัติงานตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างเปิดเผย หากใครมีข้อสงสัยก็สามารถตรวจสอบได้โดยไม่มีปิดบัง
5. วิสัยทัศน์ (Vision) ต้องมุ่งปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายขององค์กร
6. จรรยาบรรณ (Ethics) หลักง่าย ๆ ก็คือสิ่งที่ทุกคนสามารถรู้เองได้ว่าอะไรควรทำ และอะไรที่ไม่ควรทำ

ความขัดแย้งทางการเมือง

ความขัดแย้งทางการเมืองที่มีมาอย่างช้านานและมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งปะทุเป็นปัญหาระดับประเทศในขณะนี้ นั้น ได้มีผู้ที่กล่าวถึงความขัดแย้งทางการเมืองไว้ ดังนี้

พระไพศาล วิสาโล (พระไพศาล วิสาโล, ออนไลน์, 2552) ได้กล่าวไว้ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างคนต่างสีที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ มิใช่เป็นเพียงความขัดแย้งระหว่างบุคคล และดูจะมีความสำคัญมากกว่าการต่อสู้ระหว่าง พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร และพวก กับฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น หากความขัดแย้งดังกล่าว เป็นเรื่องของ การช่วงชิงผลประโยชน์ระหว่างชนชั้นนำทางการเมืองเท่านั้น ย่อมมีอาจขยายวงไปอย่างกว้างขวางทั่วประเทศได้เลย การที่ผู้คนระดับรากหญ้าจำนวนมากนับแสน ถือตัวเองว่าเป็นพวกเดียวกันกับกลุ่มของ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร และกล้าทำทนายอำนาจรัฐ ย่อมมิใช่เพราะอำนาจเงินของ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เท่านั้น หากยังเป็นการแสดงออกของประชาชนจำนวนมากที่ไม่พึงพอใจกับสภาพเศรษฐกิจการเมืองที่เป็นอยู่และเชื่อว่า พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นตัวแทนของระบอบการเมืองที่พึงปรารถนาของพวกเขา ไม่ผิดหากจะกล่าวว่เป็นความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ต่างสี ที่มองเห็นระบอบการเมืองที่พึง

ปรารถนาแตกต่างกัน โดยเฉพาะนิยามของประชาธิปไตยและความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างสถาบัน และกลุ่มชนต่างๆ และสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ผู้คนทั้งประเทศมองเป้าหมายทางการเมืองแตกต่างกันเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจนก็คือ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างคนในชาติ จะเห็นได้ว่าการต่อสู้ทางการเมืองระยะนี้ แม้ว่าด้านหนึ่งจะเป็นการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมือง แต่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่ามีการต่อสู้ในเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองด้วยเช่นเดียวกัน

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, ออนไลน์, 2552) ได้กล่าวว่า ความขัดแย้งทางการเมืองครั้งนี้เกี่ยวพันอย่างแยกไม่ออกกับการต่อสู้ระหว่าง 5 อุดมการณ์ทางการเมืองหลักในสังคมไทยและกลุ่มที่สนับสนุนอุดมการณ์ทางการเมืองนั้นๆ ได้แก่

1. อนุรักษ์นิยมใหม่ (Neo-Conservative) มีความเชื่อว่า โลกาภิวัตน์นำมาซึ่งความมั่งคั่ง กำแพงภาษีระหว่างประเทศควรถูกกำจัด เปิดโอกาสให้ทุนไหลเวียนอย่างเสรี และหลักคิดการบริหารธุรกิจภาคเอกชนเท่านั้นที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์แบบนี้คือกลุ่มทุนใหม่ ซึ่งมีทุนโทรคมนาคมเป็นแกนนำ พรรคการเมืองที่กลุ่มผู้บริหารพรรคมีอุดมการณ์นี้คือ อดีตรรคไทยรักไทย ซึ่งกลายสภาพเป็นพรรคพลังประชาชนในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2550 อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีอุดมการณ์เช่นนี้แทรกซึมอยู่แทบทุกพรรคการเมือง แม้ว่าจะมีระดับความมากน้อยและความเข้มข้นในเชิงอุดมการณ์แตกต่างกันบ้าง

2. อุดมการณ์อุปถัมภ์นิยม (Clientelism) เป็นอุดมการณ์หลักที่ครอบงำสังคมการเมืองไทยมาอย่างยาวนาน ในระยะหลังความเข้มข้นของอุดมการณ์นี้ลดลงในกลุ่มชนชั้นกลาง แต่ยังคงมีความเข้มข้นในกลุ่มชนชั้นชาวบ้าน และชนชั้นนำทางการเมือง ทั้งระดับชาติและท้องถิ่น อาศัยอุดมการณ์อุปถัมภ์เป็นกลไกในการสร้างเครือข่ายหัวคะแนน และจัดตั้งมวลชนในชนบทให้ มาสนับสนุนตนเอง เมื่อเกิดกรณีการต่อสู้ทางการเมืองทั้งในเรื่องการเลือกตั้ง และการชุมนุมประท้วง อุดมการณ์นี้แทรกซึมอยู่ทุกพรรคการเมือง ทั้งพรรคใหญ่บ้าง พรรคเล็กบ้าง แต่จะมีมากในพรรคที่ถูกจัดตั้งโดยกลุ่มอดีต ส.ส.ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. อุดมการณ์อนุรักษ์นิยมดั้งเดิม (Traditional Conservative) เชื้อในเรื่อง การรักษาสถานภาพเดิมของสังคม เชิดชูความมั่นคงสถาบันหลักของสังคม กลุ่มที่ดำรงอุดมการณ์แบบนี้คือกลุ่มทุนเก่า เช่น ทุนการเงิน และอุตสาหกรรมหนักบางประเภท กลุ่มข้าราชการส่วนใหญ่ บางครั้ง

กลุ่มนี้ได้รับการเรียกว่า เป็นกลุ่มอำมาตยาธิปไตย กลุ่มนี้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายชั้นนำ สังคมไทยมายาวนาน แต่บทบาทเริ่มลดลงเมื่อมีการปฏิรูปการเมืองใน พ.ศ. 2540 และในเวลาต่อมา ได้ถูกสั่นคลอนอย่างหนักจากระบอบทักษิณ ซึ่งนำพาอุดมการณ์อนุรักษนิยมใหม่เข้ามาจัดการภายในระบบราชการ พรรคการเมืองที่มีแนวโน้มยึดถือในอุดมการณ์นี้คือ พรรคชาติไทย และพรรคประชากรชน เป็นต้น

4. อุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย (Liberal Democracy) มีความเชื่อพื้นฐานว่า เสรีภาพ และความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งที่มีความค่าของมนุษย์ กลุ่มที่มีแนวคิดเช่นนี้คือกลุ่มชนชั้นกลางซึ่งประกอบด้วยพ่อค้า นักธุรกิจรายย่อย ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับกลาง พนักงานเอกชนระดับกลาง และผู้ประกอบการอาชีพอิสระทั้งหลาย กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีการเติบโตเพิ่มมากขึ้น ภายหลังจาก พ.ศ. 2540 และขยายตัวจนกลายเป็นพลังในการต่อต้านระบอบทักษิณ พรรคการเมืองที่อาจถือได้ว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มอุดมการณ์นี้ คือพรรคประชาธิปัตย์

5. อุดมการณ์การประชาสังคมประชาธิปไตย (Civil Society Democracy) มีความเชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในทุกระดับเป็นสิ่งที่มีความค่าสำหรับสังคม กลุ่มที่นำอุดมการณ์นี้ไปปฏิบัติการทางการเมืองคือ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และนักการเมืองบางกลุ่ม กลุ่มนี้มีความมุ่งหมายที่จะผลักดันให้สังคมเป็นสังคมแห่งการมีส่วนร่วม โดยให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเอง และสามารถบริหารจัดการชุมชนด้วยตนเองได้ ปัจจุบันยังไม่มีพรรคการเมืองใดที่ใช้อุดมการณ์นี้ไปปฏิบัติการทางการเมือง

เกษียร เตชะพีระ (เกษียร เตชะพีระ, ออนไลน์, 2550) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเมืองไทยในรอบหลายปีที่ผ่านมาว่า สังคมควรต้องให้ความสนใจยิ่งต่อความขัดแย้งแบ่งขั้วในสังคมไทยว่าในที่สุด จะนำไปสู่สถานการณ์รุนแรงถึงขั้นสูญเสียดินแดนและชีวิตหรือไม่ ความขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านมา ได้ทำให้ประชาชนแตกแยกออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่ศรัทธาในตัวคุณทักษิณ ชินวัตร อดีตหัวหน้าพรรคไทยรักไทย จากนโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณ และกลุ่มที่เห็นว่าคุณทักษิณเป็นภัยต่อประเทศชาติ จากการใช้อำนาจที่เกินขอบเขต และข้อกล่าวหาในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน นำโดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จนนำไปสู่การ

เดินขบวนประท้วงรัฐบาลทักษิณหลายครั้ง และจบลงด้วยการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ป้องกันไม่ให้ความแตกแยกขัดแย้งรุนแรง จนนำไปสู่การนองเลือดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2550 พรรคพลังประชาชน หรือพรรคไทยรักไทยเดิม ก็ได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น และเมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาลภายใต้การนำของ นายสมัคร สุนทรเวช ประชาชนทั่วไปก็เชื่อว่าความขัดแย้งที่ทุกฝ่ายเคยมีจะหาทางสมานฉันท์กันได้ ด้วยปัญหาเศรษฐกิจที่รุนแรง น่าจะทำให้ทุกฝ่ายละทิ้งความขัดแย้งทางการเมือง หันหน้ามาแก้ปัญหาเศรษฐกิจก่อนเพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ ดูเหมือนว่าทั้งสองฝ่ายจะพักรบ คุมเชิงกันชั่วคราว แต่เพียงไม่กี่เดือนรอยร้าวก็เริ่มปรากฏให้เห็น เมื่อผู้นำรัฐบาลใช้ท่าทีแข็งกร้าวกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับตน มีการยึดกุมสื่อไว้ในมือ ย้ายข้าราชการชั้นสูงหลายตำแหน่ง และโดยเฉพาะเมื่อพรรคพลังประชาชนประกาศว่าจะเดินหน้าแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ก็ได้กลายเป็นชนวนและตัวเร่งปฏิกิริยาให้การเผชิญหน้าของทั้งสองฝ่ายรุนแรงขึ้น ต่างฝ่ายต่างแสดงความไม่เห็นด้วยกับอีกฝ่ายผ่านสื่อต่างๆ โดยตั้งอยู่บนอคติโกรธเกลียดมากกว่าเหตุผล จนต่อเค้าวาสถานการณ์อาจจะนำไปสู่ความรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง แม้แต่ผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมืองที่เคยออกมาเตือนสติสังคมไทยในเวลานี้ก็ไม่มีใครยอมฟังอีกต่อไป สังคมไทยแบ่งฝักแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน

วิกฤตการณ์การเมืองไทยที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน เป็นชุดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ซึ่งมีความเห็นต่อต้านและสนับสนุนทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งวิกฤตการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับเสรีภาพสื่อ เสถียรภาพทางการเมืองในไทย ทั้งยังสะท้อนภาพความไม่เสมอภาคและความแตกแยก ระหว่างชาวเมืองและชาวชนบท การละเมิดพระราชอำนาจ การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งบั่นทอนการเมืองไทยมาเป็นเวลาช้านาน

ในปี พ.ศ. 2548 เริ่มมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมือง ซึ่งมีความเห็นว่าทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ควรออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งกลุ่มนี้ นำโดยสนธิ ลิ้มทองกุล จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์รัฐประหาร ส่งผลให้ฝ่ายทหารคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) นำโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ก้าวขึ้นสู่อำนาจ และเข้ามาบริหารทางการเมือง ส่งผลให้ไทยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหาร ซึ่งมีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ. 2549-2550 ซึ่งในช่วงดังกล่าว มีกลุ่มออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการรัฐประหารหลายกลุ่ม นำโดยกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ แดงทั้งแผ่นดิน

(นปช.) เพื่อขับไล่ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) และรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ ต่อมา พรรคพลังประชาชน ซึ่งถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับทางการเมืองกับทักษิณ ชินวัตร ชนะการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 และจัดตั้งรัฐบาลผสม ทำให้กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ซึ่งเคยเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณ ชินวัตร ก่อนเหตุการณ์รัฐประหารมาแล้ว กลับมาชุมนุมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกดดันให้นายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช และสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง ก่อนจะยุติการชุมนุม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิพากษายุบพรรคพลังประชาชน

ผลการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ปรากฏว่า อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมัยรัฐบาลทักษิณ สมัคร และสมชาย ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำให้กลุ่ม นปช.กลับมาชุมนุมอีกครั้ง เพื่อกดดันให้อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จนวันที่ 10 พฤษภาคม อภิสิทธิ์ประกาศยุบสภา และผลการเลือกตั้งเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554 ปรากฏว่า พรรคเพื่อไทยชนะ และ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน

ความขัดแย้งทางความคิดและความแตกแยกของประชาชน

พระพจนารถ ปภาโส (พระพจนารถ ปภาโส, ออนไลน์, 2553) ได้ให้ความหมายของความขัดแย้งทางความคิดไว้ว่า หมายถึง ทศนคติที่ไม่ตรงกันของบุคคลในสังคม อันเนื่องมาจากความต้องการในจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน หรือเหตุผลที่ต่างกัน ความขัดแย้งทางความคิดเริ่มมีมาพร้อมกับพัฒนาการทางสังคมของมนุษย์ และมีวิวัฒนาการไปตามภูมิความรู้ในสังคม ก่อให้เกิดเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ให้ผลในเชิงสร้าง สรรค์และทำลาย

ความขัดแย้งทางความคิดและความแตกแยกของประชาชนเป็นอีกประเด็นหนึ่งซึ่งคณะผู้วิจัยให้ความสำคัญ เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนมีความแตกแยกทางความคิดอย่างเห็นได้ชัดเจน และความขัดแย้งก็นับวันจะกลายเป็นรอยร้าวลึกทางสังคม แบ่งแยกคนไทยเป็นก๊ก เป็นเหล่า พวกนั้น พวกเธอ พวกเขา มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมือง หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าประเด็นทางการเมืองได้นำไปสู่ความขัดแย้งทางความคิดและความแตกแยกของประชาชน โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง แพร่หลาย และรุนแรงมากขึ้น โดยจากการศึกษาของนายธาม เชื้อสถาปนศิริ (ธาม เชื้อสถาปนศิริ, 2554) ซึ่งทำการศึกษา

"ปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ศึกษา Social Media)" ซึ่งผลการศึกษพบว่า มีการใช้พื้นที่สื่อออนไลน์เพื่อการสื่อสารทางการเมืองในระดับกว้าง คึกคักและเข้มข้น โดยค่อนข้างสร้างความแตกแยกมากกว่าสร้างความสมานฉันท์ หรือหาทางออกให้กับสังคม โดยระบุว่า "การแสดงความคิดเห็นการสื่อสารในเฟซบุ๊กมีการโจมตี วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองค่อนข้างเป็นไปอย่างรุนแรง มีลักษณะการแบ่งแยก แบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน ทั้งยังพบกลุ่มที่ใช้การประณาม ประจาน กลุ่มผู้ที่ให้ข้อมูลในเชิงหมิ่นสถาบัน โดยเชื่อมโยงกับอีเมลและส่งต่อกันไป"

ประเด็นความขัดแย้งทางความคิดของประชาชนที่มีมากขึ้นหลายฝ่ายต่างให้ความสำคัญและหาแนวทางในการแก้ไข โดยนายอดิศัยคีร์ ดันยากุล รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) (มติชน, ออนไลน์, 2555) ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า ปัญหาความขัดแย้งทางความคิดระหว่างประชาชนกับประชาชน ที่มีแนวโน้มนำไปสู่ความรุนแรงได้ เนื่องจากปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยเฉพาะรากเหง้าของปัญหาที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำในสังคมและความยากจน เมื่อมีการนำเรื่องดังกล่าวมาหาประโยชน์ทางการเมือง ท่ามกลางความเห็นที่แตกต่าง จึงทำให้ปัญหามีความรุนแรงขึ้น และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ จึงเห็นว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการยุติการเผชิญหน้า และหันมาสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้น ด้วยการเจรจาระหว่างฝ่ายที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง และแก้ไขปัญหารากเหง้า ด้วยการให้ลดอำนาจรัฐส่วนกลาง และส่งเสริมอำนาจภาคประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อลดขัดแย้งในสังคมลง โดยขอให้ทุกฝ่ายตระหนักว่าความมั่นคงเป็นปรอทวัดความอยู่รอดของชาติ

ความขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขในต่างประเทศ

การศึกษาประเด็นความขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขปัญหาของต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในประเทศนั้น กลุ่มผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า (สถาบันพระปกเกล้า, 2555) ที่ได้นำเสนอเหตุของความขัดแย้งและการจัดการกับเหตุแห่งความขัดแย้งมาใช้ในการพิจารณาดังนี้

ตารางที่ 1 เหตุแห่งความขัดแย้ง

กรณีศึกษา	เหตุแห่งความขัดแย้ง
เกาหลีใต้	การเรียกร้องความเป็นประชาธิปไตยโดยประชาชนซึ่งนำไปสู่การปราบปรามจากรัฐบาลทหาร
แอฟริกาใต้	การที่คนผิวดำซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศถูกกีดกันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโดยคนผิวขาวซึ่งกุมอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ
อินโดนีเซีย (อาแจห์)	การรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติประกอบกับสำนักทางประวัติศาสตร์ของความเป็นรัฐอิสระในอดีต
สหราชอาณาจักร (ไอร์แลนด์เหนือ)	การที่ชาวไอริชคาทอลิกซึ่งเป็นคนส่วนน้อยในพื้นที่ถูกเลือกปฏิบัติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประกอบกับสำนักความเป็นชาตินิยมไอริช
รวันดา	นโยบายจักรวรรดินิยมที่เน้นการแบ่งแยกและปกครอง รวมถึงการปกครองที่ไม่เป็นธรรมจากทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์
ชิลี	ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมือง โดยฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลทหารได้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงกว้างขวาง
โคลอมเบีย	ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองที่ขยายตัวไปสู่การแย่งชิงอำนาจทางการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
โมร็อกโก	การที่ฝ่ายเรียกร้องประชาธิปไตยถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องโดยรัฐบาล
โบลิเวีย	การรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกระจายทรัพยากรธรรมชาติและอำนาจทางการเมือง โดยผู้มีอำนาจปกครองคือคนเชื้อสายสเปนซึ่งเป็นคนส่วนน้อย ในขณะที่คนพื้นเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์
เยอรมนี	ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประชาธิปไตยเสรีนิยมกับสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ อันนำมาซึ่งความรู้สึกเกลียดชังเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเยอรมนีตะวันตก

ที่มา : สถาบันพระปกเกล้า

ตารางที่ 2 การจัดการกับเหตุแห่งความขัดแย้ง

กรณีศึกษา	การจัดการกับเหตุแห่งความขัดแย้ง
เกาหลีใต้	มีแรงกดดันจากภาคประชาสังคมที่นำไปสู่การออกกฎหมายพิเศษเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยวันที่ 18 พฤษภาคม 1995 (Special Act Concerning the May 18 Democratization Movement)
แอฟริกาใต้	1. สร้างภาพอนาคตร่วมกันผ่านกระบวนการ Mont fleur ที่มีตัวแทนจากทุกฝ่ายเข้าร่วม 2. ออกรัฐบัญญัติส่งเสริมเอกภาพและความสมานฉันท์แห่งชาติ (Promotion of National Unity and Reconciliation Act No.34 of 1995)
อินโดนีเซีย (อาเจะห์)	1. เกิดกระบวนการเจรจาระหว่างรัฐบาลอินโดนีเซียและ GAM โดยมีองค์กรต่างชาติเป็นคนกลางอันนำไปสู่การลงนามบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ระหว่างกัน 2. ออกกฎหมายในการบริหารปกครองอาเจะห์ (Law No.11/2006 on the Governing of Aceh, LoGA) เพื่อนำข้อตกลงไปสู่การปฏิบัติ
สหราชอาณาจักร (ไอร์แลนด์เหนือ)	1. เกิดกระบวนการเจรจาระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายคือกลุ่มอังกฤษ โปรเตสแตนต์ กลุ่มไอริชคาทอลิก รัฐบาลอังกฤษ และรัฐบาลไอร์แลนด์ โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้สนับสนุน อันนำไปสู่การลงนามข้อตกลงสันติภาพ (The Agreement) ที่ผ่านการลงประชามติ 2. ออกพระราชบัญญัติไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland Act 2008) เพื่อนำข้อตกลงไปสู่การปฏิบัติ
รวันดา	ตั้งคณะกรรมการเพื่อความปรองดองและเอกภาพแห่งชาติ (National Unity and Reconciliation Commission, NURC) โดยรัฐบาลเพื่อลดความเกลียดชังและสร้างความรู้สึกร่วมกันให้เกิดขึ้นให้เกิดเอกภาพแห่งชาติในฐานะชาวรวันดาด้วยกันที่ไม่เขาแบ่งเราอีก
ชิลี	เกิดการเลือกตั้งที่นำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลประชาธิปไตย

ตารางที่ 2 (ต่อ) การจัดการกับเหตุแห่งความขัดแย้ง

กรณีศึกษา	การจัดการกับเหตุแห่งความขัดแย้ง
โคลอมเบีย	<ol style="list-style-type: none"> ออกกฎหมาย Justice and Peace เพื่อปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการใช้ความยุติธรรมทางเลือกรากขึ้น โดยรวมถึงการเปิดศูนย์ฟื้นฟู (Concentration Zone) ให้ผู้ก่อเหตุรุนแรงมาสารภาพและมีผู้ได้รับผลกระทบมารับฟัง เกิดกระบวนการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มกองกำลังต่างๆ ขึ้นและนำไปสู่ความสำเร็จ
โมร็อกโก	<ol style="list-style-type: none"> เชิญผู้นำพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามกลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เกิดกระบวนการประชาธิปไตยแบบसानเสวนา โดยให้มีการพูดคุยถึงประสบการณ์กับความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่จะไม่มีการกล่าวโทษหรือระบุชื่อบุคคล องค์กร หรือพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้อง
โบลิเวีย	<ol style="list-style-type: none"> จัดการลงประชามติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นฉบับที่ถือว่ามาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้ ทรัพยากรของประเทศ และคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม
เยอรมนี	<ol style="list-style-type: none"> เกิดกระบวนการเจรจา 2+4 ฝ่าย คือระหว่างเยอรมนีตะวันตก เยอรมนีตะวันออกสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต อังกฤษ และฝรั่งเศส เพื่อวางแนวทางรวมชาติเยอรมนี จัดการเลือกตั้งผู้นำประเทศภายหลังการรวมชาติ

ที่มา : สถาบันพระปกเกล้า

จากกรณีศึกษาของประเทศต่าง ๆ จะพบว่า แม้ปัญหาที่เกิดขึ้นของประเทศต่าง ๆ จะเกิดจากสาเหตุใด แต่ส่วนใหญ่หลาย ๆ ประเทศได้เลือกใช้วิธีการยุติปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการเจรจาระหว่างระหว่างฝ่ายที่ขัดแย้งกัน การตั้งคณะกรรมการเพื่อความปรองดองและเอกภาพแห่งชาติ หรือกระบวนการประชาธิปไตยแบบसानเสวนา อย่างไรก็ตามในประเทศเหล่านั้นก็ได้มีการใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีกฎหมายควบคู่กันไป ประกอบด้วย ออกรัฐธรรมนูญ ออกกฎหมายในการ

บริหารปกครอง ออกพระราชบัญญัติ รวมถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นรากฐาน เป็นกรอบและแนวทางในการปกครองของแต่ละประเทศด้วย

สรุป

ความขัดแย้งมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็น ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ซึ่งเป็นผลจากการจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวกัน โดยเฉพาะในวงการการเมืองที่มีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมหาศาล จึงมีคนอยากเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งชิงผลประโยชน์จำนวนมากนี้ด้วย ความขัดแย้งทางผลประโยชน์จึงอาจเป็นที่มาของความขัดแย้งประเภทอื่น ๆ ส่วนความขัดแย้งทางการเมืองของไทยเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ซึ่งมีความเห็นต่อด้านและสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวยังคงมีมาจนถึงปัจจุบัน ขณะที่ความขัดแย้งทางความคิดและความแตกแยกของประชาชนนั้นปัจจุบันประชาชนมีความแตกแยกทางความคิดอย่างเห็นได้ชัดเจน และความขัดแย้งกันวันจะกลายเป็นรอยร้าวลึกทางสังคม แบ่งแยกคนไทยเป็น ก๊ก เป็นเหล่า พวกนั้น พวกเธอ พวกเขา มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมือง ส่วนกรณีศึกษาของประเทศต่าง ๆ จะพบว่า แม้ปัญหาที่เกิดขึ้นของประเทศต่าง ๆ จะเกิดจากสาเหตุใด แต่ส่วนใหญ่หลาย ๆ ประเทศได้เลือกใช้วิธีการยุติปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง รวมถึงก็ได้มีการใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีกฎหมายควบคู่กันไป เพื่อให้เป็นรากฐาน เป็นกรอบและแนวทางในการปกครองประเทศด้วย

